

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету к.філос.н., доц.

Інна САВИЦЬКА

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри педагогіки
протокол №16 від “10” 06. 2025 р.

В.о. завідувача кафедри к.п.н.

_____ **Лідія ЧЕРЕДНИК**

“РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП

«Професійна освіта (Аграрне виробництво,
переробка с/г продукції та харчові технології)»

професор кафедри педагогіки

д.пед.наук, професор

_____ **Оксана ВАСЮК**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Основи крос-культурної комунікації та етика ділових
стосунків в АПК**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Освітня програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники: канд. пед. н., доцент кафедри педагогіки Л. Чередник

канд.пед.н., доцент кафедри педагогіки К. Саф'ян

Опис навчальної дисципліни

«ОСНОВИ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕТИКА ДІЛОВИХ СТОСУНКІВ В АПК»

Навчальна дисципліна є вибірковою, її вивчення зумовлено загальними тенденціями глобалізації економіки, розвитку інформаційних і комунікаційних технологій та підвищення ролі факторів культури в забезпеченні конкурентоспроможності країн і організацій. Саме оптимізація крос-культурних відносин стає невід'ємною умовою функціонування сучасної організації.

Метою вивчення дисципліни є формування крос-культурного підходу до здійснення професійної діяльності в сучасних умовах глобалізації з метою підвищення ефективності співпраці, а також організації освітнього процесу, ведення переговорів, управління персоналом в мультикультурних компаніях та організаціях.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Бакалавр»	
Спеціальність	А5 «Професійна освіта»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	90 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Метою вивчення дисципліни є формування крос-культурного підходу до здійснення професійної діяльності в сучасних умовах глобалізації з метою підвищення ефективності співпраці, а також організації освітнього процесу, ведення переговорів, управління персоналом в мультикультурних компаніях та організаціях.

Мета вивчення дисципліни зумовлена загальними тенденціями глобалізації економіки, розвитку інформаційних і комунікаційних технологій та підвищення ролі факторів культури в забезпеченні конкурентоспроможності країн і організацій. Саме оптимізація крос-культурних відносин стає невід'ємною умовою функціонування сучасної організації.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності

СК 4. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

Програмні результати навчання, якими повинен оволодіти студент після вивчення дисципліни:

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1.													
Тема 1. Комунікація у професійній сфері: полікультурність, мультикультурність, крос-культурність. Виклики у мультикультурній комунікації Вплив культурних відмінностей на професійну комунікацію.	1		2	2									
Тема 2. Національно-культурні стереотипи, упередження та шляхи їх подолання. Національні цінності та ментальні особливості у сфері аграрного виробництва.	2		2	2									
Тема 3. Час, простір і колір як культурні коди: міжкультурні відмінності та їх вплив на професійну взаємодію. Конотації кольоропозначень.	3		2	2			45						
Тема 4. Конфлікти в міжкультурному середовищі: причини, динаміка, шляхи вирішення – моделі конфліктів, посередництво, медіація	4		2	2									
Тема 5. Крос-культурні аспекти переговорів та укладання контрактів у АПК – культурні особливості	5		2	2									

переговорних стратегій.													
Тема 6. Особливості національних стилів управління в агропромисловому секторі – американський, європейський, азійський стилі.	6		2	2									
Тема 7. Мова та невербальна комунікація в міжкультурній взаємодії – мовні бар'єри, культурні коди, особливості невербальних сигналів.	7		2	2									
Тема 8. Спільні риси й розбіжності української та інших культур. Їх врахування у процесі співпраці.	8		2	2									
Разом за модулем 1			16	16			45						
Модуль 2. Етика ділових стосунків в АПК													
Тема 9. Поняття ділової етики та її місце в системі агробізнесу. Основні моральні цінності у професійній діяльності (чесність, довіра, відповідальність). Етичні стандарти як фактор конкурентоспроможності підприємства.	9		2	2									
Тема 10. Норми професійної поведінки спеціаліста АПК. Повага до праці, екологічна та соціальна відповідальність. Етичні дилеми у	10		2	2									

діяльності працівників АПК.													
Тема 11. Концепція CSR (Corporate Social Responsibility). Екологічна етика у виробництві та переробці сільськогосподарської продукції. Соціальні проекти агропідприємств: підтримка громад, благодійність, розвиток АПК.	11		2	2			45						
Тема 12. Етика управління трудовими ресурсами у аграрному секторі. Етичні принципи відбору кадрів, кар'єрного зростання, мотивації. Проблема гендерної рівності та дискримінації на ринку праці АПК. Етика розв'язання трудових конфліктів.	12		2	2									
Тема 13. Правила представлення, вітання, звертання, ділового листування. Особливості проведення телефонних та онлайн-переговорів.	13		2	2									
Тема 14. Сучасні виклики етики ділових стосунків у глобалізованому аграрному секторі Діджиталізація й онлайн-комунікація: нові етичні дилеми.	14		2	2									
Тема 15. Корпоративна прозорість та відкритість у міжнародних компаніях. Баланс між	15		2	2									

економічною вигодою та моральними цінностями.													
Разом за модулем 2			14	14			45						
Усього годин	150		30	30			90						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин	150		30	30			90						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Комунікація у професійній сфері: полікультурність, мультикультурність, крос-культурність. Виклики у мультикультурній комунікації. Вплив культурних відмінностей на професійну комунікацію.	2
2	Національно-культурні стереотипи, упередження та шляхи їх подолання. Національні цінності та ментальні особливості у сфері аграрного виробництва.	2
3	Час, простір і колір як культурні коди: міжкультурні відмінності та їх вплив на професійну взаємодію. Конотації кольоропозначень.	2
4	Конфлікти в міжкультурному середовищі: причини, динаміка, шляхи вирішення – моделі конфліктів, посередництво, медіація	2
5	Крос-культурні аспекти переговорів та укладання контрактів у АПК – культурні особливості переговорних стратегій.	2
6	Особливості національних стилів управління в агропромисловому секторі – американський, європейський, азійський стилі.	2
7	Мова та невербальна комунікація в міжкультурній взаємодії – мовні бар'єри, культурні коди, особливості невербальних сигналів.	2
8	Спільні риси й розбіжності української та інших культур. Їх врахування у процесі співпраці.	2
9	Поняття ділової етики та її місце в системі агробізнесу. Основні моральні цінності у професійній діяльності (чесність, довіра, відповідальність). Етичні стандарти як фактор конкурентоспроможності підприємства.	2
10	Норми професійної поведінки спеціаліста АПК. Повага до праці, екологічна та соціальна відповідальність. Етичні дилеми у діяльності працівників АПК.	2
11	Концепція CSR (Corporate Social Responsibility). Екологічна етика у виробництві та переробці сільськогосподарської продукції. Соціальні проекти агропідприємств: підтримка громад, благодійність, розвиток АПК.	2
12	Етика управління трудовими ресурсами у аграрному секторі. Етичні принципи відбору кадрів, кар'єрного зростання, мотивації. Проблема гендерної рівності та дискримінації на ринку праці АПК. Етика розв'язання трудових конфліктів.	2
13	Правила представлення, вітання, звертання, ділового листування. Особливості проведення телефонних та онлайн-переговорів.	2

14	Сучасні виклики етики ділових стосунків у глобалізованому аграрному секторі. Діджиталізація й онлайн-комунікація: нові етичні дилеми.	2
15	Корпоративна прозорість та відкритість у міжнародних компаніях. Баланс між економічною вигодою та моральними цінностями.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Комунікація у професійній сфері: полікультурність, мультикультурність, крос-культурність. Виклики у мультикультурній комунікації. Вплив культурних відмінностей на професійну комунікацію.	2
2	Національно-культурні стереотипи, упередження та шляхи їх подолання. Національні цінності та ментальні особливості у сфері аграрного виробництва.	2
3	Час, простір і колір як культурні коди: міжкультурні відмінності та їх вплив на професійну взаємодію. Конотації кольоропозначень.	2
4	Конфлікти в міжкультурному середовищі: причини, динаміка, шляхи вирішення – моделі конфліктів, посередництво, медіація	2
5	Крос-культурні аспекти переговорів та укладання контрактів у АПК – культурні особливості переговорних стратегій.	2
6	Особливості національних стилів управління в агропромисловому секторі – американський, європейський, азійський стилі.	2
7	Мова та невербальна комунікація в міжкультурній взаємодії – мовні бар'єри, культурні коди, особливості невербальних сигналів.	2
8	Спільні риси й розбіжності української та інших культур. Їх врахування у процесі співпраці.	2
9	Поняття ділової етики та її місце в системі агробізнесу. Основні моральні цінності у професійній діяльності (чесність, довіра, відповідальність). Етичні стандарти як фактор конкурентоспроможності підприємства.	2
10	Норми професійної поведінки спеціаліста АПК. Повага до праці, екологічна та соціальна відповідальність. Етичні дилеми у діяльності працівників АПК.	2
11	Концепція CSR (Corporate Social Responsibility). Екологічна етика у виробництві та переробці сільськогосподарської продукції. Соціальні проєкти агропідприємств: підтримка громад, благодійність, розвиток АПК.	2
12	Етика управління трудовими ресурсами у аграрному секторі. Етичні принципи відбору кадрів, кар'єрного зростання, мотивації. Проблема гендерної рівності та дискримінації на ринку праці АПК. Етика розв'язання трудових конфліктів.	2
13	Правила представлення, вітання, звертання, ділового листування. Особливості проведення телефонних та онлайн-переговорів.	2
14	Сучасні виклики етики ділових стосунків у глобалізованому аграрному секторі. Діджиталізація й онлайн-комунікація: нові етичні дилеми.	2
15	Корпоративна прозорість та відкритість у міжнародних компаніях. Баланс між економічною вигодою та моральними цінностями.	2

5. Теми самостійної роботи

№ пор.	Назва теми	Кількість годин
1	Час, простір і колір як культурні коди: міжкультурні відмінності та їх вплив на професійну взаємодію. Конотації кольоропозначень.	45
2	Концепція CSR (Corporate Social Responsibility). Екологічна етика у виробництві та переробці сільськогосподарської продукції. Соціальні проєкти агропідприємств: підтримка громад, благодійність, розвиток АПК.	45
	Разом	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- методи проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота в парах, у групах;
- мозковий штурм;
- метод гейміфікованого навчання;
- лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда;
- ілюстрування, демонстрування;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- порівняння.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.		
Практична робота 1.	ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.	5
Практична робота 2.		5
Практична робота 3.		10
Самостійна робота 1.	ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та	10
Практична робота 4.		10
Практична робота 5.		10

Практична робота 6.	окремими особами.	5
Практична робота 7.	ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.	5
Практична робота 8.		10
Практична робота 9.		10
Модульна контрольна робота 1	ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою. ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики. ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності. ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.	20
Всього		100
Модуль 2. Етика ділових стосунків в АПК		
Практична робота 9.	ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.	10
Практична робота 10.		10
Практична робота 11.	ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.	10
Самостійна робота 2.		10
Практична робота 12.		10
Практична робота 13.		10
Практична робота 14.	ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.	10
Практична робота 15.		10
Модульна контрольна робота 2		20
Всього за модулем 2	ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою. ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.	100

	ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності. ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.	
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації:

Базові

1. Глінковська Б. Крос-культурні підприємницькі комунікації: навчально-методичний посібник для магістрантів / Б. Глінковська, Є. Чеботарьов, В. Чеботарьов; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2018. 120 с.
2. Етика ділових стосунків: Навчальний посібник / Укл. О. Й. Лесько (заг. ред.), М. Д. Прищак, Г. Г. Рузакова, О. Б. Залюбівська. Вінниця, 2009. 187 с.

3. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
4. Колінько М.В. Міжкультурна комунікація: топологічний вимір: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2019. 343 с.
5. Основи міжкультурної комунікації: навч. посібник. Укл. Попович М.М. Чернівець. нац. ун-т, 2012. 160 с.
6. Шавкун І. Г., Дибчинська Я. С. Крос-культурна комунікація в міжнародному бізнесі: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 107 с.

Допоміжні

1. Комунікативні тренди міжнародних відносин. Монографія / Макаренко Є. А., Рижков М. М., Піпченко Н. О., Москаленко Т. В., Погорська І. І., Белоусова Н.Б., Кучмій О. П., Сербіна Н. Ф., Сербіна К. Ю., Фролова О. М., Шевченко О.В. К.: Центр вільної преси, 2016. 614 с.
2. Коч Н. В. Міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во «ЧП Румянцева А.В.», 2017. 200 с.
3. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків: Навч.посібн./ І.А.Сайтарли. К : Академвидав, 2010. 240 с.
4. Стоян Т. А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: Навч. посібник. К.: Центр навч. літератури, 2004. 232 с.
5. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: діловий етикет: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 391 с.
6. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навч. посібник. К.: Знання, 2005. 442 с.